

OPINIE Promo-LEX privind fundamentarea economico- financiară a proiectului de lege ferenda care prevede asigurarea caracterului permanent al mandatului de membru/ă a Comisiei Electorale Centrale (CEC)

Context

La data de 11 iulie 2019, Asociația Promo-LEX, a prezentat un Apel public privind necesitatea urgentării procedurilor de desemnare și confirmare de către Parlament a noilor membri ai CEC, precum și de alegere de către membrii CEC a conducerii autorității.[\[1\]](#)

În cadrul aceluși Apel, a fost prezentat, inclusiv, un proiect de *lege ferenda* (a se vedea Anexa nr. 1) asupra legii nr. 56 din 18.06.2019 cu privire la modificarea și completarea articolului 20 Cod electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997. Proiectul elaborat de Asociația Promo-LEX propune o nouă viziune asupra mecanismului de constituire și activitate a autorității electorale. Proiectul recomandă, ca toți membrii CEC să activeze permanent, o nouă metodă de desemnare a membrilor CEC, precum și o nouă componentă numerică a membrilor autorității.

Prin proiectul de *lege ferenda*, s-a propus ca toți membrii CEC să activeze permanent, precum și a fost sugerată diminuarea numărului de membri CEC de la 9 – la 7. În acest scop, pentru

a elimina monopolul partidelor parlamentare la desemnarea membrilor CEC și a garanta reprezentativitatea tuturor puterilor statului în componența CEC, s-a propus un nou mecanism de desemnare. Astfel Promo-LEX propune ca un membru să fie desemnat de către Președintele Republicii Moldova, câte doi membri – desemnați de Parlament, Guvern și Consiliul Superior al Magistraturii. Membrii desemnați de Parlament trebuie să reprezinte atât majoritatea cât și opoziția. Un membru desemnat de Guvern trebuie să reprezinte organizații ale societății civile, iar un membru desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să reprezinte mediul academic.

Amintim că potrivit legislației în vigoare, CEC este constituită din 9 membri: un membru este desemnat de către Președintele Republicii Moldova, ceilalți 8 membri sunt desemnați de către Parlament, cu respectarea reprezentării proporționale a majorității și a opoziției. Permanent activează doar președintele, vicepreședintele și secretarul CEC. Mandatul componenței actuale a Comisiei expiră în 2021.

Prezenta Opinie, are drept scop completarea precedentelor demersuri ale Promo-LEX pe subiectul modificării legislației în vederea permanentizării statutului de membru a CEC, accentul fiind plasat pe fundamentarea economico-financiară a proiectului de *lege ferenda* propus de Promo-LEX.

Opinia integrală, în limba română, poate fi accesată [aici.](#)

OPINIE PROMO-LEX

privind fundamentarea economico-financiară a proiectului de lege ferenda care prevede asigurarea caracterului permanent al mandatului de membru/ă a Comisiei Electorale Centrale

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

OPINIA PROMO-LEX în contextul Reformei Poliției și Activității Polițienești Comunitare privind raționalitatea și oportunitatea restabilirii în fiecare localitate a activității polițistului de sector

Rezumat

Prim-Ministrul Republicii Moldova, Ion Chicu, s-a pronunțat cu inițiativa de restabilire a institutului polițiștilor de sector în fiecare localitate, „reforma poliției efectuată în 2011–2012 eliminând acest institut”. De asemenea, premierul a venit cu inițiativa de majorare substanțială a salariului polițiștilor de sector și de dotare corespunzătoare a acestora.

Mai mult, subiectul a fost inclus și pe agenda Consiliului Suprem de Securitate, după care Igor Dodon, Președintele Republicii Moldova, a subliniat faptul că Guvernul Republicii Moldova examinează posibilitatea sporirii numărului de

polițiști de sector în scopul prevenirii crimelor și a infracțiunilor.

Asociația Promo-LEX, în calitate de instituție de monitorizare a Reformei Poliției, a considerat necesar să reacționeze la aceste inițiative în vederea prevenirii unor eventuale activități pe care le consideră contrare vectorului de modernizare a poliției, implementat consecvent de Ministerul Afacerilor Interne (MAI) pe parcursul ultimilor ani. În context, Promo-LEX menționează că în perioada 2016–2019 (perioada implementării Strategiei de Dezvoltare a Poliției) numărul sectoarelor de poliție a fost redus de la 205 la 173, infrastructura acestora fiind învechită. Din numărul total, 45% necesitau reparații capitale sau chiar reamplasare fizică și 41% necesitau lucrări cosmetice.

Pe lângă documentele strategice aprobate în anul 2016, ce urmează a fi finalizate la sfârșitul acestui an, pe parcursul anilor 2016–2019 atât IGP și MAI, cât și Guvernul Republicii Moldova au aprobat acte normative prin care autoritățile au validat implicit optimizarea activității sectoarelor de poliție sub conducerea unică a unui șef al sectorului de poliție conform principiului specializării, „activitatea angajaților în teritoriile administrative deservite prin atașarea de o anumită localitate (post de poliție) fiind o practică depășită și care nu mai corespunde evoluției actuale a societății”.

Asociația Promo-LEX menționează că toate acțiunile ulterioare ce vizează poliția comunitară și activitatea polițiștilor de sector, cum ar fi modernizarea și renovarea sectoarelor de poliție, dotarea sectoarelor de poliție și a ofițerilor de sector cu automobile de serviciu și cu alte echipamente necesare desfășurării activității de serviciu, aprobarea cadrului legal aferent activității ofițerilor de sector au fost desfășurate conform principiului menționat și în baza documentelor strategice adoptate de autoritățile publice.

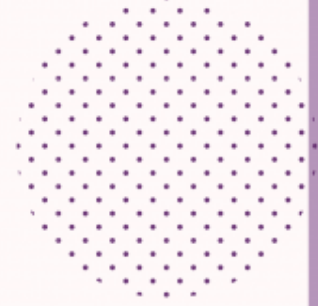
Fiind investite resurse financiare, umane, materiale atât de către instituțiile statului, cât și de către donatori, Asociația Promo-LEX constată că inițiativa de restabilire a posturilor de poliție și a activității polițistului de sector în fiecare localitate este în măsură să modifice și să deturneze cursul implementării Activității Polițienești Comunitare, să conducă la nevalorificarea și irosirea resurselor financiare alocate în ultimii ani și să anuleze eforturile depuse pentru reformarea Poliției. Un efect colateral al eșuării implementării Reformei Poliției ar putea fi și diminuarea credibilității autorităților publice centrale ale Republicii Moldova în fața cetățenilor, dar și a partenerilor externi de dezvoltare.

În plus, arătăm că pe parcursul ultimilor patru ani, 8%-15% dintre funcțiile IGP au rămas vacante, iar pentru anii 2019–2020 au fost instituite sau extinse moratorii asupra a 15% din efectivul-limită al MAI. În acest context, considerăm că executivul, dar și Consiliul Suprem de Securitate trebuiau să examineze și impactul nesuplinirii funcțiilor pentru o perioadă continuă de cel puțin doi ani și să-și asume efectele acestuia asupra buneii administrări a domeniilor din gestiune. Mai mult, considerăm că este iresponsabilă din partea guvernului instituirea și prelungirea moratoriului când își propune să efectueze reforme, cu angajamente față de partenerii de dezvoltare.

Totodată, salutăm inițiativa de majorare substanțială a salariului polițistului de sector și de dotare corespunzătoare a acestuia, însă aceleași beneficii financiare și materiale trebuie oferite tuturor angajaților poliției, nu doar unei anumite specializări. Totuși, atât timp cât prin politica statală se instituie moratorii asupra funcțiilor vacante și nu sunt depuse eforturi pentru suplinirea acestora, eforturile de mărire a salariului și de dotare corespunzătoare nu vor avea drept efect acordarea serviciilor de calitate și de reacționare promptă la sesizările cetățenilor.

Promo-LEX conchide că restabilirea activității polițistului de sector în fiecare localitate poate fi efectuată doar în urma realizării cu bună-credință a angajamentelor asumate prin documentele strategice adoptate de către autoritățile publice centrale. Doar ulterior, în urma unei analize profunde a stării existente, a eforturilor depuse în vederea reformării, a investițiilor efectuate deja și a costurilor care vor fi suportate, se poate decide consolidarea instituției poliției comunitare sau, după caz, restabilirea instituției polițistului de sector în fiecare localitate ori dezvoltarea altor servicii polițienești. Totuși, pornind de la de la competența MAI și IGP de ajustare periodică a structurilor Poliției în raport cu tendințele fenomenului infracțional, tindem să credem că declarațiile generice ale conducerii țării privind asigurarea fiecărei localități cu câte un ofițer de sector înseamnă, de fapt, recunoașterea erorii la adoptarea moratoriului de încadrare a circa 2684 persoane în cadrul aparatului MAI și al instituțiilor subordonate MAI precum și necesitatea stringentă de suplinire, în special a numărului de ofițeri de sector.

Opinia integrală, în limba română, poate fi accesată [aici.](#)

OPINIA PROMO-LEX

În contextul Reformei Poliției și Activității
Polițienești Comunitare privind
raționalitatea și oportunitatea restabilirii
în fiecare localitate a activității polițistului
de sector

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

RAPORTUL nr. 2 | Monitorizarea civică a reformei Poliției în Republica Moldova

RAPORT FINAL | Misiunea de observare a alegerilor locale generale și parlamentare noi din 20 octombrie (3 noiembrie) 2019

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ ДОКЛАД

Наблюдательная Миссия
за всеобщими местными и
новыми парламентскими
выборами от 20 октября
(3 ноября) 2019

ОПУБЛИКОВАНО 11 ДЕКАБРЯ 2019

КИШИНЬВ, 2019

DECLARAȚIE | Poziția Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte față de alegerile locale generale din 20 octombrie – 3 noiembrie 2019

Coaliția civică pentru Alegeri Libere și Corecte consideră că **alegerile locale generale din 20 octombrie – 3 noiembrie 2019 au fost în general libere și parțial corecte**. Aprecierea este făcută prin prisma gradului de respectare a principiilor pentru alegeri libere și corecte de către toți actorii electorali și în baza următoarelor constatări privind desfășurarea perioadei pre-electorale, electorale și a zilelor alegerilor:

Modificarea regulilor de joc în timpul alegerilor. Modificările aduse Codului electoral au fost publicate cu câteva zile înainte de începutul perioadei electorale pentru alegerile locale generale, contrar bunelor practici în materie electorală. Aceste modificări au indus confuzie atât alegătorilor cât și funcționarilor electorali, în special dat fiind faptul că la 20 octombrie s-au aplicat norme diferite pentru două scrutine diferite, cu reglementare paralelă a aceluiași raporturi juridice.

Limitarea libertății de formare a alegătorilor din cauza accesului îngrădit la informații cu caracter electoral. Au fost înregistrate dificultăți în accesarea informației despre listele de candidați pentru consiliile locale în pofida multiplelor solicitări formale din partea societății civile. Sub pretextul protecției datelor cu caracter personal organele electorale nu au oferit acces la date despre profilul celor care concureau pentru un mandat de consilier local.

Activitatea îngreunată a organelor electorale. Procesul electoral a fost marcat de un șir de întârzieri ale organelor electorale în emiterea de instrucțiuni și decizii necesare unei bune desfășurări a alegerilor. De asemenea, acestea nu au asigurat transparența necesară la capitolul contestațiilor și sesizărilor depuse cât și despre statutul soluționării

acestora.

Aplicarea practicilor neuniforme de înregistrare a candidaților. S-a constatat nerespectarea prevederilor legale pentru întocmirea listelor de candidați, fiind remarcate cel puțin 2000 de liste de candidați (peste 1/3 din total) care au fost înregistrate de către Consiliile Electorale de Circumscripție deși nu respectau cota de gen impusă legal și/sau prevederile de plasament.

Refuzul înregistrării unor concurenți electorali. A fost sesizată aplicarea sancțiunii de nulitate a semnăturilor susținătorilor unui candidat electoral când acestea s-au găsit pe aceeași listă de subscripție cu susținătorii dintr-o altă localitate, în condițiile în care Codul electoral nu prevede o consecință clară pentru asemenea situații. Aplicarea acestei sancțiuni prevăzute doar de Regulamentul CEC, a dus la refuzul înregistrării lui Ruslan Codreanu în calitate de candidat independent la funcția de primar general al mun. Chișinău. În acest caz, și instanțele de judecată au interpretat în mod diferit condițiile de verificare și validare a listelor de subscripție și temeiurile de nulitate a semnăturilor colectate.

Eschivarea de la raportarea pleneră a cheltuielilor din partea concurenților. Concurenții electorali continuă să nu raporteze complet cheltuielile de transport, de locațiune a încăperilor și a plăților pentru utilități, cât și cheltuielile pentru delegarea/detașarea persoanelor, inclusiv cele pentru recompensarea și plata diurnelor observatorilor și voluntarilor antrenați în campania electorală;

Lipsa verificării de fond de către CEC a rapoartelor financiare ale concurenților electorali. Constatăm lipsa verificării provenienței surselor de venit ale concurenților electorali de către CEC. De asemenea, lipsește controlul modalității de colectare și evidență a resurselor financiare încasate de la veniturilor donatorii primari (formațiuni

politice) fie prin utilizarea echipamentelor de casă și control (ECC), fie prin eliberarea bonurilor de plată.

Utilizarea resurselor administrative în perioada electorală. Au fost semnalate numeroase cazuri de utilizare a resurselor administrative de către partidele politice care s-au înscris în cursa electorală. Au ieșit în evidență cazuri de implicare improprie a oficialilor de rang înalt în promovarea unor concurenți electorali; desfășurarea întrunirilor electorale în incinta și cu angajații instituțiilor de stat în timpul orelor de lucru; asumarea meritului de către unele partide pentru diverse servicii și lucrări efectuate din bani publici.

Deficiențe și erori în Registrul de Stat al Alegătorilor (RSA) și listele electorale. Creșterea continuă a numărului de alegători în RSA, pe fundalul unui spor natural negativ al populației Republicii Moldova menține valabilă îngrijorarea privind calitatea gestionării Registrului de Stat al Populației, implicit a RSA. Au fost constatate următoarele deficiențe privind calitatea listelor electorale: arondarea eronată a alegătorilor la secții de votare din altă localitate; atribuirea eronată a alegătorilor la altă secție de votare din aceeași localitate; prezența persoanelor decedate în liste; lipsa alegătorilor în listele de bază; erori de adrese. De asemenea, sunt constatate cazuri de migrare artificială a alegătorilor.

Mass-media continuă să fie părtinitoare. Cele mai multe instituții mass-media importante au reflectat campania electorală de o manieră părtinitoare, tratând inegal și discriminatoriu concurenții electorali. Câțiva concurenți electorali au beneficiat de o prezență masivă și pe o tonalitate exclusiv pozitivă la unele posturi TV monitorizate, iar oponentii lor politici au fost reflectați în context negativ. Consiliul Audiovizualului nu a reușit să intervină în timp util pentru combaterea dezinformării.

Femeile continuă să fie sub-reprezentate. Introducerea cotelor de reprezentare și a cerințelor de poziționare a femeilor și bărbaților au determinat partidele politice să desemneze mai multe femei candidate pentru funcțiile de consilieri. Totodată, constatăm cu regret că ponderea femeilor candidate pentru funcția de primar/primară nu a crescut semnificativ – doar o creștere de 5% în ultimele trei cicluri electorale. Deși cadrul legal obligă respectarea cotei minime de gen de 40% și stabilește regula de amplasare a candidaților în listele pentru funcția de consilier de minimum 3 persoane de același gen la fiecare 10 candidați, au fost constatate multiple situații în care aceste prevederi nu au fost respectate.

Sub-reprezentarea persoanelor de etnie romă. Reprezentarea persoanelor de etnie romă în calitate de candidați la funcția de consilieri locali rămâne a fi redusă. Și mai redusă este reprezentarea acestui grup vulnerabil în listele de candidați la funcția de primari. În mare parte, platformele concurenților electorali nu sunt sensibile la problemele cu care se confruntă persoanele de etnie romă.

Discriminarea persoanelor cu dizabilități. Persoanele cu dizabilități s-au confruntat cu bariere de accesibilitate fizică și informațională. Peste 60% din secțiunile de votare sunt inaccesibile. Auditul accesibilității a 150 pagini web ale autorităților publice centrale și locale, partidelor politice, concurenților electorali relevă faptul că doar două pagini sunt accesibile pentru persoanele cu dizabilități. Pe parcursul campaniei electorale nici în instituțiile rezidențiale și nici în alte centre comunitare nu au fost organizate întruniri electorale cu și pentru persoanele cu dizabilități intelectuale.

Obstrucționarea activității observatorilor naționali. Observatorii naționali au fost obstrucționați pe parcursul activității lor de către cel puțin trei categorii de participanți la procesele electorale: de către membrii

organelor electorale (limitarea accesului la listele electorale; limitarea accesului la listele electorale de subscripție; obstrucționarea accesului la contestații; limitarea accesului la rapoartele financiare ale candidaților independenți); de către reprezentanții instituțiilor publice; și de către concurenții electorali.

OPINIE SCRISĂ a Asociației Promo-LEX privind Solicitarea Curții Constituționale din data de 22 octombrie 2019

OPINIE SCRISĂ

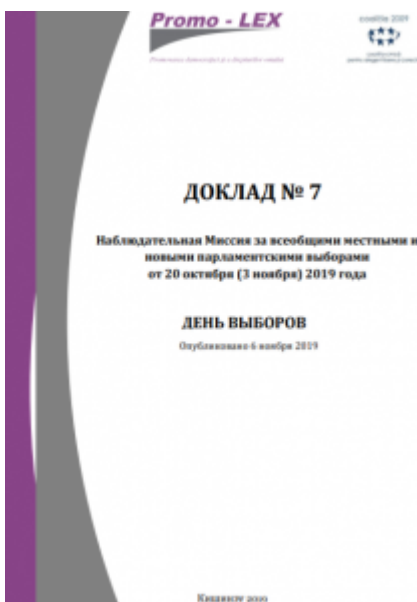
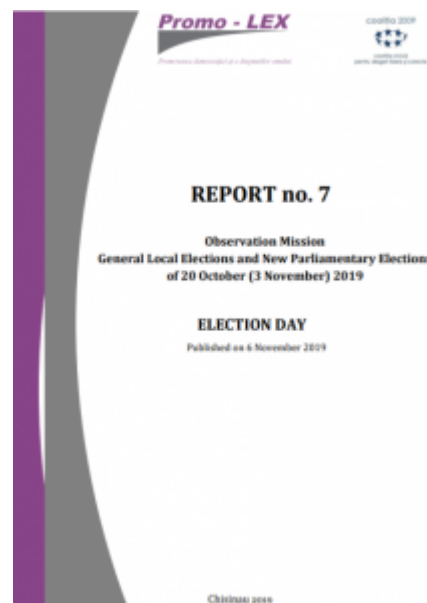
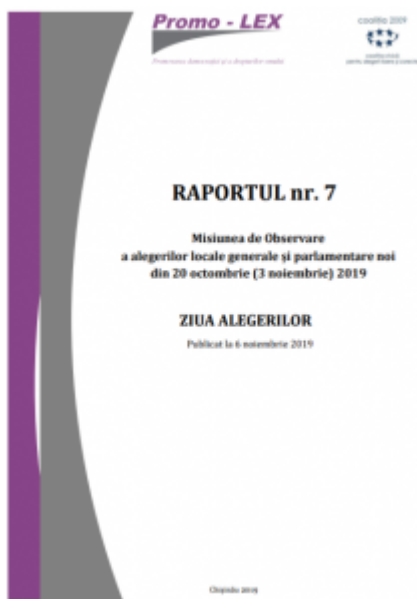
a Asociației Promo-LEX
privind Solicitarea
Curții Constituționale din
data de 22 octombrie 2019

15 noiembrie 2019

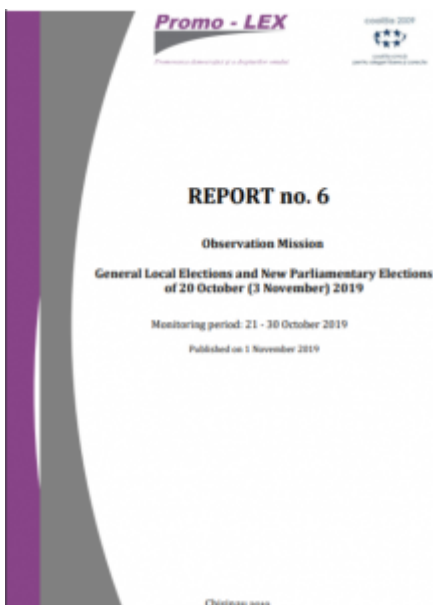
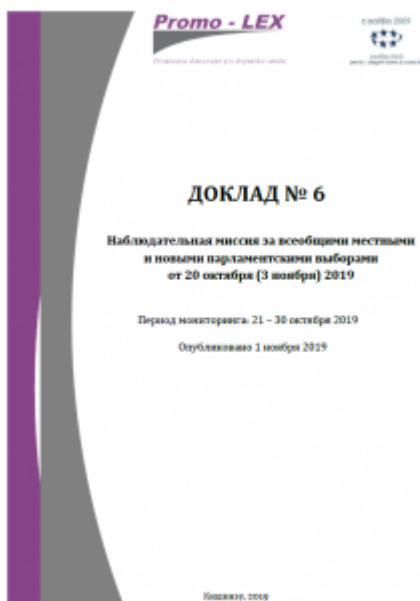
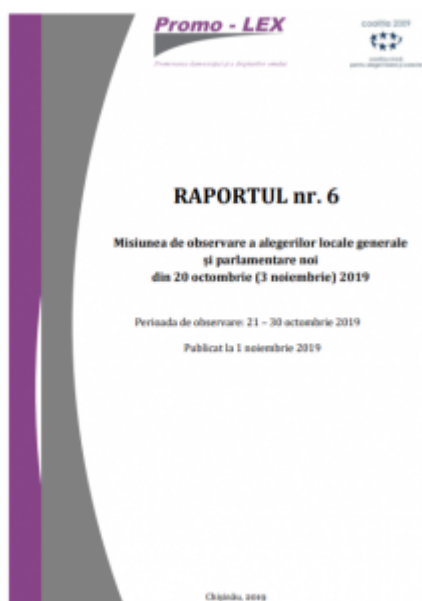
Chișinău

**RAPORTUL nr.7 | Misiunea de
observare a alegerilor locale**

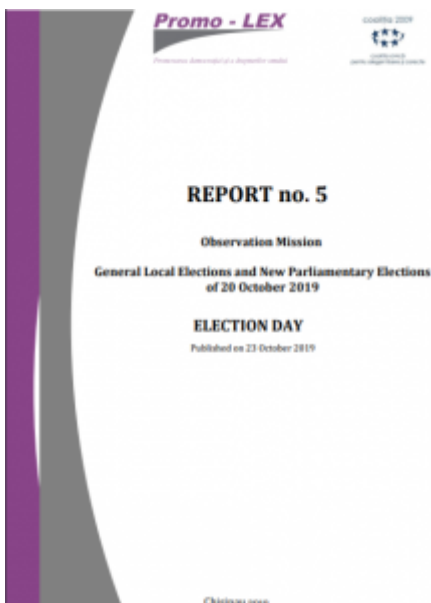
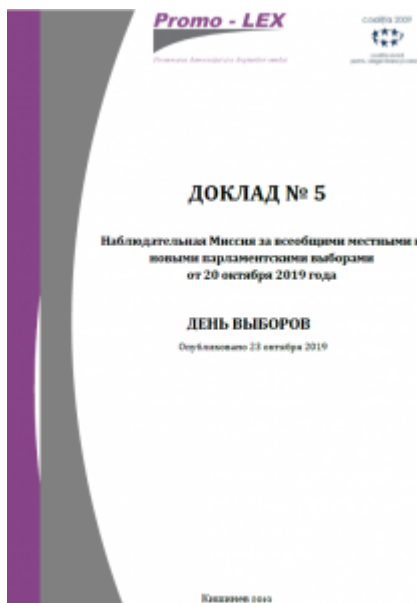
generale și parlamentare noi din 20 octombrie (3 noiembrie) 2019 | ZIUA ALEGERILOR

RAPORTUL nr. 6 | Misiunea de observare a alegerilor locale generale și a alegerilor parlamentare noi din 20 octombrie (3 noiembrie) 2019

RAPORTUL nr.5 | Misiunea de observare a alegerilor locale generale și parlamentare noi din 20 octombrie 2019 | ZIUA ALEGERILOR

RAPORTUL nr. 4 | Misiunea de observare a alegerilor locale generale și a alegerilor parlamentare noi din 20 octombrie 2019

